



# Jak pierwsza wojna światowa zmieniła granice?

**Cel edukacyjny:** Na podstawie porównania dwu map przedstawiających Europę w latach 1914 i 1924 uczniowie charakteryzują zmiany układu politycznego, do jakiego doszło w wyniku pierwszej wojny światowej, w tym zmiany statusu ziem czeskich.

**Słowa kluczowe:** konsekwencje pierwszej wojny światowej, powstanie Czechosłowacji, przyczyny i konsekwencje, porównujemy źródła

Praca z poszczególnymi slajdami:

Uwagi:

## 1 ANALIZA MAP (3 min.)

Przeglądanie map za pomocą lupy.

*Uczniowie przełączając warstwy przeglądają dwie mapy polityczne Europy, które przedstawiają stan w latach 1914 i 1924.*

## 2 ANALIZA I PORÓWNANIE MAP (4 min.)

Zaznaczanie państw, które powstały po pierwszej wojnie światowej (kolorem czerwonym).

*Uczniowie mogą oprócz zaznaczania poszczególnych państw, uzupełniać mapę własnymi dodatkowymi komentarzami i uwagami, np. w przypadku państw, które po wojnie zmieniły tylko swoją powierzchnię lub nazwę (Niemcy, Rumunia, Turcja).*

## 3 DOPASOWYWANIE ETYKIETEK (3 min.)

Dopasowanie cech z proponowanych określeń do map historycznych za pomocą przesuwania.

*Europę w 1914 roku charakteryzowały duże imperia i mniej granic. Z kolei w 1924 roku w Europie przeważają małe państwa z nowymi stolicami i pojawia się więcej granic.*

## 4 INTERPRETACJA RÓŻNIC (10 min.)

Uczniowie na podstawie wcześniejszej analizy i porównania map odpowiadają w polu tekstowym na pytania: ? Jak zmienił się układ państw w Europie po pierwszej wojnie światowej? ? Jak zmienił się układ Czech, Moraw i Śląska po pierwszej wojnie światowej?

*Nauczyciel może za pomocą pytań uzupełniających poprowadzić dyskusję o możliwych przyczynach i konsekwencjach opisanych zmian.*

**Kolejne możliwości wykorzystania na lekcji:**

Wizualne porównanie mapy politycznej Europy przed pierwszą wojną światową i po niej może posłużyć jako wstęp do bardziej szczegółowego wyjaśnienia tematu wersalskiego systemu pokojowego oraz geopolitycznych okoliczności powstania Republiki Czechosłowackiej. Nauczyciel może abstrakcyjne zmiany granic przedstawione na mapach uczniom przybliżyć i konkretyzować za pomocą ówczesnych zdjęć oraz pokazać, jakie mogły być ich konsekwencje w poszczególnych regionach Europy (podział dotychczasowej gospodarki lub pod względem komunikacyjnym powiązanych regionów, liczne mniejszości narodowe, które znalazły się poza granicami swych państw „ojczy- stych“, zwiększenie roli miast, które teraz stały się metropoliami). Uczniowie mogą się zastanawiać nad tematem na bardziej ogólnej płaszczyźnie przeszłości i teraźniejszości: „Jakie powody mogą prowadzić do zmiany granic państwowych“?